

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspieranie innowacji w sektorze publicznym za pośrednictwem rozwiązań cyfrowych: perspektywa lokalna i regionalna

(2018/C 164/06)

Sprawozdawca: Frank CECCONI (FR/ALDE), radny regionu Île-de-France

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Stwierdza, że sektor publiczny odgrywa fundamentalną rolę gospodarczą jako podmiot regulacyjny, usługodawca i pracodawca. Ponadto, w zmieniającym się świecie także on musi się przeobrażać, aby sprostać oczekiwaniom społeczeństwa.
2. Odnotowuje, że władze lokalne i regionalne – organy administracji pozostające blisko obywateli i odpowiedzialne za świadczenie bezpośrednich usług życia codziennego – odgrywają decydującą rolę w modernizacji usług publicznych.
3. Podkreśla istotne znaczenie rozwiązań cyfrowych dla tworzenia nowego modelu administracji – bardziej przejrzystej, prostszej, skuteczniejszej, o bardziej integracyjnym charakterze, a ponadto lepiej odpowiadającej oczekiwaniom użytkowników.
4. Przypomina, że w październiku 2013 r. Rada Europejska stwierdziła, iż należy kontynuować modernizację administracji publicznej poprzez szybkie wdrożenie e-usług (np. e-zdrowie, fakturowanie elektroniczne, elektroniczne zamówienia publiczne) oraz że otwarte dane stanowią niewykorzystane zasoby o ogromnym potencjale.
5. Zauważa, że potencjał elektronicznych usług publicznych nadal pozostaje niedostatecznie wykorzystywany zarówno przez obywateli, jak i przedsiębiorstwa. Administracja elektroniczna rozwinęła się niejednorodnie w poszczególnych państwach członkowskich i regionach UE.
6. Jest zdania, że modernizacja sektora publicznego za pośrednictwem rozwiązań cyfrowych otwiera nowe perspektywy gospodarcze dla przedsiębiorstw i przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności Unii i jej państw członkowskich.
7. Odnotowuje, iż w obecnych czasach, gdy większość administracji publicznych musi zmniejszyć ogólny poziom wydatków, cyfryzacja stanowi rozwiązanie pozwalające świadczyć lepszej jakości usługi, przynosząc jednocześnie znaczne oszczędności.
8. Dlatego też z zadowoleniem przyjmuje priorytetowe potraktowanie przez prezydentkę estońską planu stworzenia cyfrowej Europy i zapewnienia swobodnego przepływu danych, a także cel dotyczący stopniowego wprowadzenia transgranicznych cyfrowych usług publicznych z myślą o ułatwieniu codziennego życia.
9. Przypomina o swoim poparciu dla priorytetu Komisji, jakim jest cyfryzacja sektora publicznego w kontekście realizacji jednolitego rynku cyfrowego oraz dla planu działania na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020.
10. Całkowicie popiera wizję nakreśloną przez Komisję w planie działania na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020, zgodnie z którą najpóźniej w 2020 r. administracja i instytucje publiczne będą otwarte, skuteczne i integracyjne oraz będą świadczyć wszystkim obywatelom i przedsiębiorstwom w całej UE przyjazne, spersonalizowane usługi cyfrowe bez granic.
11. Wyraża zadowolenie z przyznania mu statusu obserwatora w radzie kierowniczej ds. planu działania na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020. Mając na uwadze rolę władz lokalnych i regionalnych w modernizacji sektora publicznego, proponuje, by status ten został przekształcony w status pełnoprawnego członka.

12. Przypomina o swoim zaangażowaniu w to, by samorządy terytorialne uczestniczyły w opracowywaniu środków i narzędzi służących realizacji tego celu, a nie tylko w ich wdrażaniu.

13. Zwraca uwagę na bardzo dużą zdolność do innowacji i eksperymentowania, jaką wykazują władze lokalne i regionalne w całej UE, zwłaszcza w dziedzinie dostępu do informacji, efektywności energetycznej, zrównoważonej mobilności, gospodarowania odpadami, uproszczenia administracji, zdrowia oraz bezpieczeństwa.

14. Zwraca uwagę, że innowacje w sektorze publicznym są jednym z tematów tegorocznej wspólnej platformy wymiany wiedzy DG RTD i KR-u. W wyniku prac tej platformy zainteresowane miasta i regiony powinny zostać uznane za pionierów innowacyjnej odnowy administracji publicznej oraz innowacyjnych zamówień publicznych w celu skutecznego rozpowszechniania najlepszych praktyk. Z pomocą pionierskich miast i regionów oraz we współpracy z Komisją w całej UE powinno dać się uzyskać efektywniejsze świadczenie usług i korzyści skali.

Wizja i podstawowe zasady

15. Jest zdania, że to na administracji publicznej spoczywa odpowiedzialność za zbudowanie ekosystemów sprzyjających innowacjom – zarówno w sektorze publicznym, jak i poza nim.

16. Podkreśla znaczenie otwartej administracji zapewniającej bezpieczny dostęp do danych i usług w celu poprawy przejrzystości i skuteczności. Zgadza się z zasadą, zgodnie z którą administracje publiczne powinny wymieniać informacje między sobą oraz z obywatelami i przedsiębiorstwami w sposób otwarty i zapewniający włączenie.

17. Ponownie wyraża poparcie dla zasady „domyślnej cyfrowości”, również w wymiarze transgranicznym, usług świadczonych przez administracje publiczne, jeśli towarzyszą temu działania na rzecz włączenia cyfrowego ⁽¹⁾.

18. Popiera zasadę „jednorazowości”, która oznacza, że administracja publiczna wnioskuje o te same informacje tylko raz w wypadku każdego obywatela i przedsiębiorstwa. Takie podejście umożliwiłoby uproszczenie kontaktów między obywatelami, przedsiębiorstwami i administracją publiczną.

19. Popiera zasadę domyślnej interoperacyjności, która stanowi kluczowy czynnik pozwalający wykorzystać możliwości cyfryzacji.

20. Popiera zasadę „współtworzenia” ⁽²⁾ oraz coraz większe zaangażowanie użytkowników na wszystkich etapach procesu transformacji usług publicznych. Jest to zgodne z postulatem KR-u, by opierać się również na zasadzie współtworzenia, tak aby przyszły program UE w zakresie badań naukowych i innowacji był opracowywany przy pełnym zaangażowaniu regionów ⁽³⁾.

21. Z zadowoleniem przyjmuje harmonizację ram prawnych dzięki ogólnemu rozporządzeniu o ochronie danych, co umożliwi pogodzenie, zgodnie z zasadą proporcjonalności, podstawowego prawa, jakim jest ochrona osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych, ze wszystkimi innymi odnośnymi prawami podstawowymi. Przypomina, że nierównomierne wdrażanie ochrony danych osobowych w UE prowadzi do niepewności prawnej ze szkodą dla swobodnego przepływu danych w całej Unii Europejskiej. Rozwój inicjatywy MyData w okresie estońskiej prezydencji Rady UE oferuje nowe możliwości poprawy zarządzania danymi osobowymi w sposób zorientowany na obywateli.

22. Podkreśla kluczową funkcję, jaką mogą spełniać władze lokalne i regionalne, zwłaszcza w regionach przygranicznych, w określaniu, wypróbowywaniu i rozwijaniu właściwych, skutecznych i trwałych usług transgranicznych.

23. Zaznacza, że sektor prywatny ma do odegrania zasadniczą rolę we wdrażaniu globalnego podejścia. Innowacje umożliwiają konsumentom dostęp do licznych usług, zarówno publicznych jak i prywatnych, za pośrednictwem uproszczonych procedur. Tak więc sektor prywatny należy postrzegać jako pełnoprawny podmiot i partnera administracji publicznych w dziedzinie innowacji.

⁽¹⁾ Opinia KR-u w sprawie: „Plan działania UE na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020” (COR-2016-02882).

⁽²⁾ <https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/blog/page/citizenpoweredcitiesco-producingbetterpublic-serviceswithcitizens.htm>.

⁽³⁾ Opinia KR-u „Wymiar lokalny i regionalny programu »Horyzont 2020« oraz nowy program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji” (COR-2017-00854).

24. Przypomina, że cyfryzacja gospodarki, poprzez nowe wzorce konsumpcji, pracy i nawiązywania kontaktów, dla obywateli oznacza także nowe oczekiwania wobec służb administracji publicznej. W tym kontekście innowacje w sektorze publicznym i lepsze wykorzystanie administracji elektronicznej to także szansa, by skuteczniej wychodzić naprzeciw tym oczekiwaniom, zwłaszcza jeśli chodzi o rozwój gospodarki dzielenia się i związanych z nią kwestii takich jak procedury rejestracji, podatki i zatrudnienie.

A. Wymiar strukturalny

25. Sądzi, że wzmocnienie integracji cyfrowej oraz rozszerzenie usług cyfrowych stanowią priorytetowy obszar działania i wyzwanie na równi z jednolitym rynkiem cyfrowym. Wiąże się to z ograniczeniem liczby obszarów nieobjętych jeszcze stabilnymi i wysoce efektywnymi sieciami po przystępnych cenach. Jednocześnie należy kontynuować działania wspierające rozszerzenie cyfrowych sieci współpracy i dalszy rozwój ich elementów.

26. Jest zdania, że administracje publiczne, podobnie jak wszystkie organy zajmujące się przetwarzaniem danych wrażliwych, powinny stale dbać o klasyfikację i bezpieczeństwo danych. W obliczu ogromnych szkód, jakie mogą wyrządzić hakowanie, cyberataki i cyberterrorystyczny, trzeba w niektórych przypadkach znaleźć rozwiązania pozwalające fizycznie oddzielić dane, a nawet cały system, od internetu.

27. Podkreśla rolę Komisji Europejskiej w tworzeniu podstawowych warunków dla interoperacyjności i harmonizacji, tak aby umożliwić wymianę informacji, na której opierają się te zasady.

28. Potwierdza dążenie do stworzenia transnarodowych usług publicznych w oparciu o rozwiązania cyfrowe i w tym kontekście z zainteresowaniem śledzi inicjatywy umożliwiające poprawę interoperacyjności między różnymi administracjami oraz rozwój takich narzędzi jak np. identyfikacja elektroniczna i podpis elektroniczny.

29. Apeluje o przyjęcie globalnego podejścia do rozwoju infrastruktury cyfrowej, w ramach którego różne organy administracji stosują rozwiązania interoperacyjne i korzystają w miarę możliwości ze wspólnej podstawy technicznej, a jednocześnie opracowują własne zastosowania w zależności od potrzeb. Takie podejście pozwoliłoby uniknąć konieczności budowania oddzielnej infrastruktury dla każdej usługi, co zmniejszyłoby koszty i zwiększyło skuteczność. Ponadto pozwoliłoby to zapobiegać terytorialnemu rozdrobnieniu jednolitego rynku.

30. Ponawia w tym kontekście swój postulat, by projekty dotyczące rozwoju łączy szerokopasmowych zostały uznane za usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym⁽⁴⁾.

31. Popiera inicjatywy służące poprawie dostępu obywateli i przedsiębiorstw do usług publicznych. Zasadami, na których powinna opierać się każda inicjatywa, są uproszczenie i ukierunkowanie na potrzeby użytkownika.

B. Wymiar ludzki

32. Sądzi, że aby sektor publiczny mógł być rzeczywiście innowacyjny, potrzeba głębokich zmian w kulturze organizacyjnej. Podkreśla rolę katalizatora, jaką mogą odgrywać podmioty w ramach różnych usług publicznych.

33. Pragnie, by ustawiczne szkolenia podmiotów publicznych w zakresie nowych rozwiązań cyfrowych stały się priorytetem administracji zarówno na szczeblu lokalnym, jak i krajowym. Wzywa do rozpowszechniania w administracjach kultury przejrzystości, komunikacji i wymiany doświadczeń.

34. Zachęca do tworzenia w poszczególnych administracjach multidyscyplinarnych zespołów wysokiego szczebla, które mogłyby obejmować użytkowników i których zadaniem byłoby proponowanie decydom publicznym innowacyjnych rozwiązań.

35. Uważa, że pełne wykorzystanie potencjału administracji elektronicznej wymaga uprzedniego zwiększenia zaufania obywateli i przedsiębiorstw do procedur wykorzystywania gromadzonych danych. Zaufanie to wymaga bardzo wysokiego poziomu zharmonizowanej ochrony niektórych danych. W tym kontekście odnotowuje z zainteresowaniem, że zaufanie rośnie, gdy obywatele i przedsiębiorstwa mają prawo do kontroli sposobu wykorzystywania ich danych przez administrację.

⁽⁴⁾ Opinia KR-u „Europejska inicjatywa dotycząca przetwarzania w chmurze oraz priorytety w normalizacji ICT na jednolitym rynku cyfrowym” (COR-2016-02880).

36. Jest zdania, że modernizacja administracji dzięki rozwiązaniom cyfrowym powinna również prowadzić do większego udziału obywateli w publicznym procesie decyzyjnym. To wyzwanie, mające szczególne znaczenie dla demokracji lokalnej, wymaga konkretnych inicjatyw.

37. Podkreśla korzyści płynące z zasady współtworzenia procedur publicznych, która angażuje użytkowników w opracowywanie i rozwijanie usług publicznych. Ta nowa forma współpracy między organami publicznymi a obywatelami i przedsiębiorstwami pozwala reagować na potrzeby użytkowników, a także określać umiejętności i zdolności obywateli oraz dostosowywać je z myślą o współpracy i zapewnianiu jakości świadczonych usług. Proponuje wykorzystanie obecnych instrumentów, takich jak zestaw narzędzi OECD, oraz ich promowanie na szczeblu lokalnym i regionalnym.

38. Proponuje skuteczne propagowanie tworzenia sieci europejskich centrów innowacji w celu zdynamizowania działalności innowacyjnej miast i regionów.

39. Uważa, że cyfryzacja administracji wymaga zapewnienia dostępu wszystkim obywateli do technologii cyfrowych, niezależnie od poziomu wykształcenia, wieku, ewentualnej niepełnosprawności czy miejsca przebywania.

40. Zaznacza, że uwrażliwianie i szkolenie obywateli oraz przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, w zakresie korzystanie z cyfrowych usług publicznych będą miały zasadnicze znaczenie w odniesieniu do akceptacji cyfrowej transformacji w sektorze publicznym, szczególnie przez osoby najmniej zaznajomione z tymi technologiami.

41. Jest zdania, że ta zmiana mentalności opiera się na kształceniu i szkoleniu, opowiada się więc za promowaniem w szkołach kursów informatycznych, tak aby umożliwić nowym pokoleniom czerpanie korzyści z rzeczywistej kultury cyfrowej dającej im szansę stać się aktywnymi członkami społeczeństwa przyszłości opartego na wiedzy. Ponadto odpowiednie struktury uczenia się przez całe życie powinny umożliwiać osobom dorosłym w każdym wieku nabywanie i doskonalenie umiejętności cyfrowych.

Korzyści wynikające z intensywniejszej współpracy

42. Zaznacza, że współpraca i wymiana dobrych praktyk między administracjami i ponad granicami może służyć uproszczeniu innowacji w sektorze publicznym.

43. Z zainteresowaniem odnotowuje próby wymiany danych między władzami, na wzór projektu pilotażowego między Estonią a Finlandią⁽⁵⁾. Proponuje wspierać tego rodzaju wspólne działania w ramach współpracy międzyregionalnej.

44. Opowiada się za rozwojem inicjatyw umożliwiających zebranie innowacji prowadzonych przez władze lokalne i regionalne, wymianę doświadczeń i rozpowszechnienie dobrych praktyk.

45. Wskazuje na znaczenie ściślejszego włączenia władz lokalnych i regionalnych do wszystkich polityk mających na celu stymulowanie innowacji w sektorze publicznym poprzez rozwiązania cyfrowe.

Zalecenia

46. Podkreśla kluczową rolę, jaką powinny odgrywać samorządy terytorialne w modernizacji sektora publicznego.

47. Z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Komitetu w istniejące platformy, takie jak rada kierownicza ds. planu działania na rzecz administracji elektronicznej na lata 2016–2020. Niemniej sądzi, że statut pełnoprawnego członka w tym organie oraz nawiązanie partnerstwa z Centrum Monitorowania Innowacji w Sektorze Publicznym OECD pozwoliłoby Komitetowi Regionów lepiej wspomóc promowanie innowacji w sektorze publicznym.

48. Proponuje ponadto ustanowienie partnerstwa między Komitetem Regionów a Partnerstwem na rzecz Otwartego Rządu (OGP);

49. Proponuje opracowanie konkretnych wskaźników umożliwiających wiarygodne porównanie administracji publicznych pod względem ich stopnia gotowości na rozwiązania cyfrowe.

⁽⁵⁾ Estonia i Finlandia są w trakcie zacieśniania współpracy w tworzeniu systemu X-Road, który gwarantuje bezpośrednią i bezpieczną wymianę danych między uczestniczącymi państwami. Nowo utworzony i uruchomiony wspólnie przez obydwa kraje Nordic Institute for Interoperability Solutions (Nordycki Instytut na rzecz Rozwiązań Interoperacyjnych) będzie odgrywać kluczową rolę w dalszym rozwijaniu platformy interoperacyjności X-Road. (http://vm.fi/en/article/-/asset_publisher/suomi-ja-viro-perustavat-viiteisen-instituutin-kehittamaan-x-road-teknologiaa).

50. Wzywa sektor publiczny do działań na rzecz innowacji ukierunkowanych na potrzeby użytkowników i bazujących na zasadzie swobodnego dostępu do usług cyfrowych dla wszystkich obywateli i przedsiębiorstw, wyższego poziomu ochrony danych wrażliwych, domniemanej cyfrowości, jednorazowości, współtworzenia i interoperacyjności.
51. Proponuje, aby zainteresowane miasta i regiony zostały uznane za pionierów innowacyjnej odnowy administracji publicznej oraz innowacyjnych zamówień publicznych w celu uzyskania skuteczniejszego świadczenia usług i korzyści skali dla całej Europy.
52. Popiera apel Parlamentu Europejskiego do Komisji Europejskiej, by jej działania służyły za przykład w tej dziedzinie.
53. Proponuje ustanowienie regularnego wydarzenia umożliwiającego zaprezentowanie najlepszych praktyk opracowanych przez władze lokalne i regionalne w zakresie innowacji wykorzystujących rozwiązania cyfrowe.

Bruksela, dnia 30 listopada 2017 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
